

Kurnaz adam, temiz adam

Birkaç gün evvel, Cumhuriyet'in başmakale sütununda Fazıl Ahmed Aykaç, rejimin düşmanlarını yurdun bünyesinde, ince ve kalın damarlarında, hücrelerinde mikroskopla aramak lâzım geldiğini telkin eden harikulâde canlı ve doğru yazılarından birini neşretti; bize aydınlık tahlilinin bütün vuzuhu içinde gösterdi ki, Cumhuriyetin düşmanları, yalnız ve mutlaka, ona dışarıda ve içeride muhalefetini belli eden kimseler olmak lâzım gelmez; Cumhuriyetin düşmanları, yalnız ve mutlaka, filân yabancı ordu, filân gizli şebeke, filân sinsî teşkilât değildir. «Rejimin, bilhassa bir demokrasile Cumhuriyetin gerçekten tehlikeli düşmanları daima içtedir. Ve çok defa mikroblar gibi pek küçük, hatta görünmez, lâkin işleyici ve yıkıcı mahiyette!» Bu mikrobları düşman gruplarında değil, ferdlerin teker teker ahlâkî bünyelerinde aramalıdır. Büyük veya küçük ferd. Ve bu mikroblardan adlarını pek iyi bildiğimiz ahlâk yoksullukları peyda olur: Vazifede çalma, suiistimal, rüşvet alma, ihmâl, küstahlık, tembellik, dalkavukluk, ihtikâr, kalpazanlık profesyonel dalaverecilik ilâh... Rejimin, tahlili çok defa unutulmuş ahlâk kıymeti üstünde bu kuvvetli vuruşile, Fazıl Ahmed Aykaç, bütün memlekete, bilhassa mevzula alâkası olanlara Cumhuriyetin asıl manasını hatırlamış oluyor.

Cumhuriyet, bir hukuk, bir siyaset, bir iktisad, bir idare mefhumu olmadan çok evvel bir ahlâk kıymetidir. Monarşi ahlâkını, hatta meşrutiyet ahlâkını yıkmaya davranan Cumhuriyetin getirmek davasında olduğu farklı ve büyük faziletten daha esaslı bir başka prensipi var mıdır? Bu fazilet yalnız ailede ve yalnız mektebde verilmez. Onun örneklerini her köşebaşına, her polis noktasının önüne, her devlet dairesine, büyük ve küçük her makama, her halk müessesesine dikmek lâzım geliyor. Bence bunun bir tek formülü var: Kurnaz adamın yerine temiz adamı koymak. Zira kurnaz adam, zeki rolü yapan bir ahmaktır. Gündelik ve hasis menfaati uğruna cemiyetini de, kendisini de zarara soktuğunun farkında olmaz. Kurnazı tepeleyip yerine temiz koyan bir ahlâk hedefine doğru koşmak: İşte en büyük inkılâb!

PEYAMI SAFA

